

Почетком јула 2010. године Народна скупштина Републике Србије је усвојила ,(по хитном поступку), Закон о подстицању грађевинске индустрије у условима економске кризе. У образложењу закона се наводи: "Ситуација у грађевинарству је драматична, јер бележи константан пад у 2009. и 2010. години. У априлу 2010. године, грађевинарство је забележило пад од 23,1%, у односу на април 2009. године (у области високоградње пад износи 49,1%, према подацима Републичког завода за статистику)". Да би се спречио овакав катастрофалан пад, у члану 4 закона се таксативно наводе пројекти чија ће се изградња подстицати .То су изградња школа и обданишта, болница, станова, аутопутева, спортских објекта и објеката за потребе обављања делатности из културе. Међутим, у члану 3 закона, се наводи да ће се " користити домаћи грађевински материјал у учешћу најмање 70% од укупног потребног уколико се опрема истог квалитета производи у Републици Србији". Дакле, проценат од 70 % се не одређује не према вредности материјала већ према квантитету. Или, то у пракси не гарантује да ће домаћа индустрија у овој области имати веће приходе од стране. Такође, у образложењу закона се наводи да ће послове финансирати "домаће пословне банке". Међутим, у законима које предлаже влада, под појмом "домаће банке" се скоро увек, подразумевају и стране банке које послују на територији Републике Србије. Исто тако, недоречена је и одредба из члана 8 закона: "Овај закон престаје да важи 31. децембра 2011. године" (као да влада зна када ће престати лоше стање у грађевинској индустрији).

Са друге стране, још у октобру 2009. године, Горан Родић секретар одбора за грађевинарство у Привредној комори Србије, изјавио је да стране компаније у Србији потискују српске компаније. Он је навео да стране компаније на тендерима лажно приказују да су способне за одређене пројекте. Тачније, иако немају значајну оперативу у Србију, компаније (из ЕУ) пријављују реурсе оснивача из иностранства на тендерима. Зато секретар одбора за грађевинарство ПКС тврди: "Ако се тендери и даље тако расписивали, грађевинска индустрија Србије биће угушена . За две, три године неће је ни бити. А онда ће странци радове наплаћивати за 30 до 40 % скупље. Ми од државе тражимо да законом уреди наступ страних грађевинских компанија, да им српска оператива буде партнер а не подизвођач". [\[1\]](#) Такође, секретар одбора за грађевинарство ПКС упозорава: " Проверени кадрови ће се утопити у стране компаније које долазе у Србију. Не желимо привилегије већ само равноправне услове са страним компанијама. Од државе тражимо да услови за тендере који се финасирају државним парама буду примерени моћи наших компанија. Не може се тражити да је компанија прошле године радила пројект од 25 милиона евра, кад то немамо."

Међутим, Закон о подстицању грађевинске индустрије у условима економске кризе и не помиње тај основни узрок за лоше стање српских грађевинских фирми.

Такође, аустријске фирме "Алпина", "Пор" и "Штрабаг", буквално отимају послове српским грађевинским фирмама. На пример, "Путеви Ужице" су успешно обновили магистралу од Ужица до границе са Црном Гором Саграђено је на тој деоници чак 7 мостова. Ипак, задњу деоницу на том правцу, од Кокиног Брода до Нове Вароши, чију је обнову финансирала Европска инвестициона банка, је добила "Алпина" (на тендеру у августу 2009. године). То је изазвало велико незадовољство код српских грађевинара : "Ужичани сада кажу да су Аустријанци ишли са нереално ниским ценама и да су дали попуст на 12 % само да би добили посао. Уз незадовољство исходом тендера, у "Путевима" напомињу да би они деоницу магистрале од Кокиног Брода до Нове Вароши могли да обнове знатно брже, можда и за пола године". [2] Дакле и фраза из закона да ће се укинути дампинг је нереална. Наравно, "Алпина" је након добијања посла пробила све рокове и није на време обновила деоницу од Кокиног Брода до Нове Вароши (штавише, "Путеви Ужице" су морали због тога 2010. години да преузму и тај посао). Такође, аустријска "Алпина" је пробила и рок за завршетак моста код Бешке. Тачније, уместо у октобру 2010. године радови на Бешки ће (наводно) бити завршени у мају 2011. године! "Алпина" је и објавила вест да је победила на тендеру за обилазницу око Димитровграда и део аутопута до Градине и пре проглашења званичних резултата! Посебна је дрскост што је истовремено "Алпина" објавила да замрзава процес (вредан 71 милион евра) пред арбитражним судом у Паризу против Републике Србије на годину дана! [3] Дакле, класичан пример економске уцене и бахатог понашања на тржишту.

Такође, Светска банка која финансира радове на обилазници око Димитровграда и аутопуту према бугарској граници и која очигледно усаглашено делује са фирмама из ЕУ (вредност радова око 31 милиона евра) је дала сагласност за избор "Алпине" за ове радове. [4] Према Институту за путеве и експерту С. Савићу, Светска банка ствара додатне трошкове на обилазници око Димитровграда за око 30 % до 40 % јер не дозвољава да се користи такозвана кртица за пробијање тунела. [5] Дакле, ради се управо о оним додатним процентима и трошковима на које је упозоравао Горан Родић из ПКС. Све те малверзације Светске банке и "Алпине" ће плаћати српски грађани и српски буџет приликом отплате кредита.

Такође, фирме из Аустрије се и буквално понашају као паралелна власт у Србији. У лето 2009. године аустријски "Пор" је саградио асфалтну базу у Бубањ потоку без икакве дозволе: "Од тада се увелико производи асфалт за 'Штрабаг'. Да би се поставила

асфалтна база потребно је више од 30 докумената. Само за урбанистичке услове је неопходна сагласност 11 институција, међу којима су Војска, МУП, завод за заштиту споменика. Секретаријат за урбанизам и општина Вождовац на крају треба да издају грађевинску дозволу, што у случају "Пора" нису урадили, тако да ова база ради нелегано. Асфалтна база налази се на 15 хектара војног земљишта". [6] Такође, аустријске фирме су уз помоћ ЕИБ и Европске банке за обнову и развој (и нералних услова које диктирају ове банке) добиле и следеће пројекте у Србији . "Пор" обнову аутопута од Сурчина до Бубањ потока (20 милиона евра), део радова на мосту на Сави код Аде (35 милиона евра), реконструкцију пруге Батајница-Голубинци. Зато ће "Пор" у Србији (док српске фирме пропадају) повећати приход са 25 милиона евра у 2009. години на 50 милиона евра у 2010! Такође, аустријској фирми "Штрабаг" је марту 2010. године поверена реконструкција "Газеле" (58 милиона евра), а иста фирма ради и обнову кружног пута око Београда ("Штрабаг" је купио и предузећа за путеве из Панчева, Зајечара и Чачка).

Сви ти послови су поверени страним фирмама иако у Србији постоји тако позната фирма као што је "Мостоградња" (у којој држава има највећи број акција). [7] Управо је та српска фирма изградила мост код Бешке и "Газелу". Такође, српска "Мостоградња" је изградила и чувени железнички мост на Малој ријеци (250 метара изнад кањона), као и мост који спаја острво Крк са копном (1.300 метара дугачак), као и "Мост слободе" у Новом Саду, "Бранков мост" у Београду али и многе друге познате објекте у земљи и свету.

Са друге стране, да би апсурд био још већи, док у својој земљи не могу да добију посао због политике по којој је ЕУ изнад свега, српске фирме добијају послове у Руској Федерацији. "Монтивест" гради стамбени комплекс у Москви на Мичуринском проспекту у вредности 22 милиона долара, затим на локацији Рубљовски шосе, у вредности 25 милиона долара а на Преображенском тргу у Москви је изграђен објект у вредности од 40 милиона долара. [8] Такође, Јанко Ђурић директор московског представништва ПКС наводи да неколико српских фирми гради у Сочију, (укупна вредност радова у вези са Олимпијадом је 14 милијарди долара). Међу њима и претходно поменута фирма "Путеви Ужице". Директор московског представништва ПКС упозорава и да држава не помаже наступ српских грађевинских фирми на руском тржишту и закључује: "Све највеће и најсложеније грађевине у Москви деведесетих година су радили Срби. Тако је било до 2005. године, када су други почели да нас претичу. Сада су све агилнији Турци и други који су једноставно испекли занат. Ми се нисмо снашли протеклих година и просто је невероватно како пропуштамо шансу". [9] Али, када се уместо здраве економске логике примени политичка фраза да ЕУ нема алтернативу, све је могуће, чак и тако пропуштање шанси и уништавање сопствене грађевинске индустрије. Усвајање Закона о подстицању грађевинске индустрије у условима економске кризе не може сакрити те чињенице .

[1] Спалевић Т."Новости"26.10.2009.и "Блиц/Новац"

[2] Пејовић Б."Политика"12.8.2009.

[3] "Политика"7.2.2010.

[4] Исто, 6.3.2010.

[5] "Новости"16.3.2010

[6] Спалевић Т."Новости"26.10.2009.

[7] Према сајту "Мостоградње".

[8] "Политика"5.7.2010.

[9] www.capital.14.2.2010.